

**TÜRKİYE'DE FİKRİ HAKLAR VE
DİJİTAL ALANA İLİŞKİN
DÜZENLEMELER / UYGULAMALAR**

Av.Erdem TÜRKEKUL

12.06.2010 - İSTANBUL

Genel Olarak Dijital Alan

Dijital alan” ile ne anlıyoruz?

Internet / download, streaming, webcasting, potcasting, P2P

Video / Streaming, True tone, Full track

PTV

-book

s... Özetle...

İletişim ve medya teknolojilerindeki gelişmelere bağlı olarak ortaya çıkan yeni mecralar ve yeni iş yapma biçimleri...

Görsel İşitsel Alan

ÜRETİCİ
(İÇERİK)

MECRA

TÜKETİCİ
(SEYİRCİ)

Eser Sahipleri
(Yönetmen,
senarist,
müzik vs.)

Oyuncular

Film Yapımcısı
(Post Prodüksiyon)

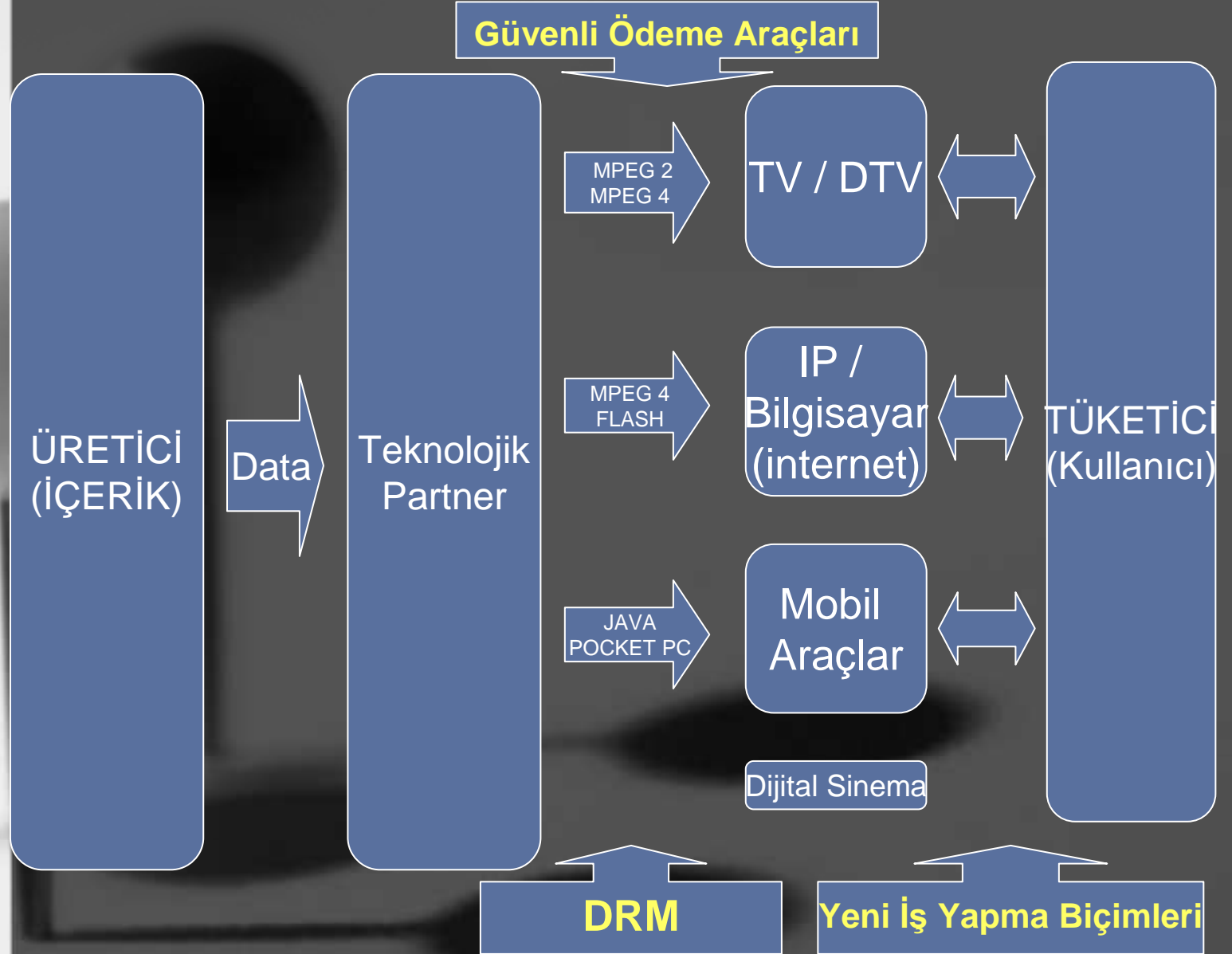
(Dağıtıcılar)

Sinema salonu

Televizyon

DVD / Video

Görsel İşitsel Alan / Yeni

Taraflar / Sağladığı avantajlar

ak sahipleri

çeriği çok daha geniş kesimlere iletebilme

ynı içeriğin farklı alanlarda kullanımı (Yeni gelir kalemleri)

effaflık (Hak takibinin kolaylaşması)

on Kullanıcılar / Tüketiciler

ok geniş bir içeriğe erişebilme

aha düşük bedellerle eserlere erişim

deme kolaylıkları

evcut Oyuncular

eni kullanıcı gruplarına erişim

Denklem...

Herkes karlı !

Ancak denklemi bozan bir unsur var:

KORSAN

Dijital Alana İlişkin Mevzuat

- Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
- Elektronik İletişim Mevzuatı
- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun Meclis Anayasa Komisyonu'nda bulunan Tasarı / İsteğe bağlı hizmetler / IPTV)
- 651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun
- Elektronik Haberleşme Kanununda Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
- Elektronik İmza Kanununda Elektronik İmza ve Elektronik İmza Hakkında Kanun

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu

ser sahibinin hakları ve bağlantılı haklar alanında temel düzenleme 1951 tarihli 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK)'dur.

SEK. 1983, 1995, 2001, 2004, 2006 ve 2008 yıllarında değişikliğe uğramıştır. Mevcut hali ile (her ne kadar eleştirilecek bir çok yönü bulunsa da) gerek uluslararası sözleşmelerde kabul edilen esaslara ve gerekse AB düzenlemelerine uyumludur.

SEK; hak sahiplerini, hakları, sözleşme esaslarını, meslek birliklerini, hukuki ve cezai yolları ayrıntılı olarak düzenlemektedir.

Hak Sahipleri

Eser sahipleri:

- a. İlim ve edebiyat eseri sahipleri (md 2)
- b. Musiki eseri sahipleri (md 3)
- c. Güzel sanat eseri sahipleri (md 4)
- d. Sinema eseri sahipleri (md 5)

Bağlantılı Hak Sahipleri:

- a. İcracı sanatçılar (md 80 - 1 / A)
- b. Fonogram yapımcıları (md 80 - / B)
- c. Yayın kuruluşları (md 80 -1 / C)
- d. Film yapımcıları (md 80 -2)

FSEK'da Yer Alan Haklar

Mali Haklar

- 1.İşleme Hakkı (m.21)
- 2.Çoğaltma Hakkı (m.22)
- 3.Yayma Hakkı (m.23)
- 4.Temsil Hakkı (m.24)
- 5.İşaret, Ses ve/veya Görüntü Nakline Yarayan Araçlarla Umuma İletim Hakkı (m.25)

Manevi Haklar

- 1.Umuma Arz Selahiyeti (Eserin yayınlama zamanı ve tarzını tayin) (m.14)
- 2.Adın Belirtilmesi Selahiyeti (m.15)
- 3.Eserde Değişiklik Yapılmasını Menetmek (m.16)

Dijital Haklar – 1

Dijital haklar;

- Çoğaltma Hakkı (m.22)
- İşaret, Ses ve/veya Görüntü Nakline Yarayan Araçlarla İletim Hakkı (m.25)
- Eser Sahibinin Hakları ile Bağlantılı Haklar (m.80)

Dijital Haklar – 2

çoğaltma Hakkı (m.22/1)

Herhangi bir eserin aslını veya kopyalarını, herhangi bir şekil veya yöntemle, tamamen veya kısmen, doğrudan veya dolaylı, geçici veya sürekli olarak çoğaltma hakkı münhasıran eser sahibine aittir.

İnternet, Ses ve/veya Görüntü Nakline Yarayan Araçlarla

umuma İletim Hakkı (m.25/2)

Eser sahibi, eserin aslı ya da çoğaltılmış nüshalarının telli veya telsiz araçlarla satışı veya diğer biçimlerde umuma dağıtılmasına veya sunulmasına ve gerçek kişilerin seçtikleri

Dijital Haklar – 3

Eser Sahibinin Hakları ile Bağlantılı Haklar (m.80)

Çoğaltma ve umuma iletim hakları; icracı sanatçılara, fonogram yapımcılarına, radyo ve televizyon kuruluşlarına ve film yapımcılarına da tanınmıştır.

Dijital Alanda Korsanla Mücadele

- **Argısal Önlemler**

(Mevzuat, Uygulama)

- **Teknolojik Önlemler**

(DRM - Digital Rights Management)

- **Yeni Lisanslama Biçimleri**

(Servis sağlayıcılar üzerinden lisanslama; reklama dayalı iş biçimleri vs.)

Yargısal Önlemler / Genel

- Hukuksal Koruma
- Cezai Koruma
- Geçici Koruma Tedbirleri

Yargısal Önlemler / Hukuk Davaları

ser sahipleri ve bağlantılı hak sahipleri; haklarının tecavüze uğraması halinde;

ecavüzün ref'i davası(md 66, 67),

azminat davası (md 68 ve 70),

ecavüzün men'i davası (md 69)

çma haklarına sahiptirler.

Yargısal Önlemler / Ceza Davaları

ser sahipleri ve bağlantılı hak sahipleri yönünden FSEK.m.71/1 maddesi gereğince işlem yapılmaktadır:

ir eseri, icrayı, fonogramı veya yapımı hak sahibi kişilerin yazılı izni olmaksızın işleyen, temsil eden, çoğaltan, değiştiren, dağıtan, her türlü işaret, ses veya görüntü nakline yarayan araçlarla umuma ileten, yayımlayan ya da hukuka aykırı olarak işlenen veya çoğaltılan eserleri satışa arz eden, satan, kiralamak veya ödünç vermek suretiyle ya da sair şekilde yayan, ticari amaçla satın alan, ithal veya ihraç eden, kişisel kullanım amacı dışında elinde bulunduran ya da depolayan kişi hakkında bir yıldan beş yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur.

Yargısal Önlemler /Geçici Koruma Tedbirleri

SEK.Ek.m.4

ijital iletim de dahil olmak üzere işaret, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla servis ve bilgi içerik sağlayıcılar tarafından eser sahipleri ile bağlantılı hak sahiplerinin bu Kanunda tanınmış haklarının ihlali halinde, hak sahiplerinin başvuruları üzerine ihlale konu eserler içerikten çıkarılır. Bunun için hakları haleldar olan gerçek veya tüzel kişi öncelikle bilgi içerik sağlayıcısına başvurarak üç gün içinde ihlalin durdurulmasını ister. İhlalin devamı halinde bu defa, Cumhuriyet savcısına yapılan başvuru üzerine, üç gün içinde servis sağlayıcıdan ihlale devam eden bilgi içerik sağlayıcısına verilen hizmetin durdurulması istenir. İhlalin durdurulması halinde bilgi içerik sağlayıcısına yeniden servis sağlanır.

Yargısal Önlemler / Sorunlar

emel Sorunlar;

.Yargılama süreci çok uzundur / (gerek ilk derece mahkemeleri yönünden ve gerekse temyiz incelemesi yönünden)

.FSEK'da yapılan (hukuk ve ceza hükümleri) değişiklikler, davaları uzatmakta, Yargıtay kararlarında yeknesaklık oluşumunu önlemektedir.

.Temyiz incelemesi sonucunda verilen kararların birçoğunda gerekçe bulunmamaktadır.

.Yüksek yargı kararlarına erişim halen kısıtlıdır.

Teknolojik Önlemler / DRM

- DRM, elektronik yöntemler kullanılmak suretiyle medya üzerinde bulunan fikri hakların korunması, izlenmesi, kısıtlanması ve tanımlanması için getirilen sistemlerdir.
- İki temel fonksiyon :
 - Tanımlama
 - Sınırlandırma

Tanımlama

- Tanımlama işlemi fikri mülkiyete konu olan eserle ilgili bilgilerin eserin kayıtlı bulunduğu medyaya önceden belirlenmiş ve standardize edilmiş bir yöntemle yerleştirilmesi yoluyla yapılmaktadır. (hak yönetimi bilgileri)

Hak Yönetimi Bilgileri

- Fikri mülkiyet sahibinin ve/veya diğer/tüm hak sahiplerinin tanımlanması
- Eser üzerindeki korunan hakların tanımlanması
- Eserin yaratılma zamanının tanımlanması
- Tanımlanma işleminde kullanılan yöntemin tanımlanması

Sınırlandırma

- Kullanım kısıtlamaları, hak sahipleri tarafından engellenen veya sınırlanan hakların, tüketiciler tarafından kullanılmasını veya erişilmesini engellemek için kullanılırlar. (teknolojik önlemler)

Teknolojik Önlemler

- İçeriğin tümüne erişimin engellenmesi
- İçeriğin belirli bir bölümüne erişimin engellenmesi
 - Zaman bakımından
 - Devamlılık bakımından (sayıyla sınırlı erişim)
- İçeriğin değiştirilmesinin engellenmesi, bütünlüğün korunması
- İçeriğin kopyalanmasının engellenmesi

Mevzuat Öneriler

eniden düzenlenmesi talep edilen hükümler;

- SEK.m.72

teknolojik önlemlerle ilgili hükmün, AB Direktifi de dikkate alınarak genişletilmesi gerekmektedir.

- SEK.Ek.m.4

madde metninin ifadesinin düzeltilmesi,

yükümlülük sorununun çözülmesi,

devlet sağlayıcılara TİB üzerinden bildirim,

Meslek Birlikleri – 1

- **Eser Sahipleri Alanında:**

İlim ve edebiyat eseri sahipleri
Musiki eseri sahipleri
Güzel sanat eseri sahipleri
Sinema eseri sahipleri

- **Bağlantılı Hak Sahipleri:**

İcracı sanatçılar
Fonogram yapımcıları
Yayın kuruluşları
Film yapımcıları

Meslek Birlikleri – 2

Uygulama Kolaylıkları Sebebiyle Sektörel Örgütlenme (Alanlar)

- Sinema alanı
- Müzik Alanı
- Televizyon alanı
- İlim ve Edebiyat alanı
- Yazılım alanı

Meslek Birlikleri / Sinema

landaki sekiz meslek birliği “Güç Protokol”ü adı altında bir araya gelmişlerdir.

akanlığın mali katkısıyla ortak hareket zemini oluşturulmuştur.

aşta dijital alan olmak üzere, korsanla mücadele için beraber hareket edilecektir.

Meslek Birlikleri: **BIROY, SESAM, SE-YAP, SİNEBİR, SETEM, BSB, TESİYAP, FİYAB)**

Meslek Birlikleri / Müzik

azı Meslek Birlikleri beraber hareket etmektedir.
(Repartuarın büyük çoğunluğunu teşkil etmektedir)

isanslama tek merkezden yapılabilmektedir.

erli repartuar, büyük ölçüde dijital alanda kullanımına
açılmıştır.

apılan veri tabanı ile DRM uygulamaları yardımıyla farklı
kullanım şekillerine imkan tanınmaktadır.

orsanla mücadelede aktif adımlar atılmıştır.

Meslek Birlikleri: MÜYAP, MESAM, MSG, MÜYORBİR,
MÜYA BİR, MÜZİK BİR

Meslek Birlikleri / Televizyon

Televizyonlara ait çeşitli dizi, haber, spor programları izinsiz kullanılmaktadır.

Ortak hareket zemini aranmaktadır.

Adı ve televizyon alanında, bir çok ulusal kanalın da üyesi olduğu meslek birliği üzerinden hakların kullanılması ve tecavüzlerin önlenmesi yönünde hazırlık çalışmaları bulunmaktadır.

Meslek Birliği : **RATEM**)

Meslek Birlikleri / İlim ve Edebiyat

on zamanlarda, hızlı bir örgütlenme bulunmaktadır.

zellikle, “E-kitap” uygulamalarının hayata girmesiyle meslek birlikleri üzerinden hakların kullanılması yönünde çalışmalar olduğu bilinmektedir.

Meslek Birlikleri: **EDİSAM, BESAM, İLESAM, YAYBİR, BASYAYBİR)**

Meslek Birlikleri / Yazılım

izinsiz çoğaltılan) Eser başına kayıp yönünden bakıldığında, yazılım sektörünün kaybı çok yüksektir.

ektör, ortak hareket etme kapasitesine sahiptir.

orsanla mücadele yönünde özellikle bilgilendirici nitelikte çalışmalar yapılmaktadır.

Meslek Birliği: **BİYESAM**)

Teşekkürler...

erdem@turkekul.av.tr

erdem@fikrihaklar.com